

SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije

www.naravniparkislovenije.si

PERNATI SVET PTIC

Pozdravljeni mladi parkoslovci in parkoslovke – raziskovalci in raziskovalke naravnih parkov Slovenije! Dobrodošli v barvitem, slikovitem in tudi glasnem svetu ptic.

V Skupnost naravnih parkov Slovenije je povezanih 15 parkov. V upravah parkov smo zaposleni strokovnjaki, ki spremljamo in raziskujemo živo in neživo naravo s ciljem ohranjanja življenjske pestrosti zavarovanih območij narave. Znanje in izkušnje radi delimo tudi z obiskovalci, med katerimi ste pogosto učenci osnovnih šol.

Zanimivosti in aktualne novice iz zavarovanih območij narave so zbrane na spletni strani www.naravniparkislovenije.si, na kateri poteka naš kviz.

Reševanje zabavnih in seveda poučnih nalog letošnjega kviza vas bo popeljalo med ptice. Spoznali boste njihove življenjske prostore, načine prehranjevanja in gnezdenja, druge življenjske potrebe, posebnosti ptic, spoznali boste nekatere vrste ptic, ki jih srečujemo redno in povsod, ter nekatere bolj skrite, pa tudi tiste redke in ogrožene. Izvedeli boste, kako lahko tudi sami prispevate k njihovem varstvu in ohranjanju.

Kviz vsebuje 3 sklope zabavnih nalog. Pred vami je 1. sklop nalog, v katerem boste odkrivali ptice Triglavskega narodnega parka, Notranjskega regijskega parka, Krajinskega parka Debeli rtič, Krajinskega parka Goričko in Krajinskega parka Logarska dolina. V pomoč so vam povezave, objavljene v posamezni nalogi in na spletni strani posameznega naravnega parka.

Vsaka naloga ima geslo. Ko boste opravili vse naloge in zbrali vsa gesla, si boste prislužili priznanje Parkoslovec ali Parkoslovka šolskega leta 2022/2023.

Pridružite se nam in raziskujte pernati svet ptic!

GESLO:

Označene črke prepisi v spodnje kvadratke in dobil boš koristen nasvet.

H	1	2	3
---	---	---	---

4	1
---	---

1	5	6	7	8	9	6	3	H
---	---	---	---	---	---	---	---	---

4	1	10	9	H
---	---	----	---	---

2	7
---	---

6	9
---	---

4	11	7	12	3	12
---	----	---	----	---	----

2	3	13	14	3	H
---	---	----	----	---	---

15	16	17
----	----	----

NOTRANJSKI REGIJSKI PARK

Ptice presihajočega Cerknškega jezera

Presihajoče Cerknško jezero je srce Notranjskega regijskega parka. To svetovno čudo kraškega sveta je skupaj z vodno Križno jamo in kraško kotlino Rakov Škocjan razglašeno za naravno vrednoto državnega pomena, Natura 2000 območje po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah. Cerknško jezero je ter tudi eno od treh Mednarodno pomembnih mokrišč v Sloveniji. Jezero, ki se na Cerknškem polju praviloma zadrži okoli tri četrt leta, je največje slovensko jezero ... ko je polno, seveda.

Različni življenjski prostori, razviti na območju presihajočega Cerknškega jezera, omogočajo življenje velikemu številu organizmov. To območje je posebej pomembno za vrste, vezane na močvirske, obvodne in vodne habitate, ki so v današnjem času močno ogroženi, zlasti zaradi različnih človekovih posegov, kot je npr. osuševanje.

Krona velike biotske raznovrstnosti tega območja so prav gotovo ptice, saj so do danes tu opazili 300 vrst ptic, kar je dobre tri četrtine vseh vrst ptic, ki so bile kadar koli opažene na ozemlju Slovenije!

Pri reševanju naloge si lahko pomagaš z opisi ptic na spletnih straneh Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (<https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/ptice-slovenije/>) in Notranjskega regijskega parka (<https://www.notranjski-park.si/izobrazevalne-vsebine/zivalski-svet/ptici>).

NALOGA:

Spoznaj in poimenuj ptice na ilustracijah Jurija Mikuletiča. S črkami na sivo obarvanih poljih izpiši geslo na dnu strani in spoznaj enega od mednarodnih sporazumov za varstvo narave in biotske raznovrstnosti.

K _ _ _ 4 in 7 _ _ _ 2 _ 15 _ 18 _ _ 13 _ 8 _ je čudovita rasa, ki se dobro počuti le na plitvih in z vodnim rastlinjem dobro zaraščenih vodah, kjer si gnezdo uredi v gostem obrežnem rastlinju tik ob vodi.

Ta vsejeda rasa se v glavnem hrani z deli rastlin, jedilnik pa si popestri z odraslimi vodnimi žuželkami in njihovimi ličinkami ter drugimi nevretenčarji, tu in tam pa ulovi tudi drobno ribico.

V Sloveniji gnezdi le na peščici krajev na severovzhodu, le občasno tudi na Cerknškem jezeru. To pa je posebej pomembno pozimi, saj ga rade obiščejo velike jate, ki štejejo do nekaj sto osebkov.

B _ _ _ ¹² ⁹ ⁶ ¹⁷ ¹⁹ je skrivnostna čaplja, ki se z varovalno barvo in vzorcem zlahka zlije z gostim trstičjem ali drugim obrežnim rastjem, kjer išče svoj plen – dvoživke, plazilce, ptičje mladiče, manjše sesalce, ribe in velike vodne nevretenčarje.

Prisotnost te vrste v pomladnih dneh izda globoki »BUUUUH!«. To je klic samca, ki spominja na zvok, ki nastane ob pihanju v prazno steklenico.

Gnezdi na območjih, kjer se plitvo poplavljeni območja prepletajo z globljimi deli voda in gostimi sestoji obrežne vegetacije. V Sloveniji so njeno gnezditvev v zadnjem času potrdili le na vodnem zadrževalniku Medvedce in na Cerknškem jezeru.

Š ¹⁰ ¹ ⁵ ⁹ ⁶ ¹⁷ ¹⁹ je v Sloveniji zelo redek gnezdilec. Gnezdi na nekaj krajih, raztresenih v nižinskem in gričevnatem delu Slovenije, velika večina slovenske populacije pa na robnih delih presihajočega Cerknškega jezera.

Življenjski prostor te ptice pevke pri nas so ekstenzivni vlažni travniki, ki se prepletajo s sestoji visokih steblik in travišč v začetnih fazah zaraščanja z grmovjem. V glavnem se hrani z rastlinsko hrano – s poganjki, cvetovi, plodovi in semeni, občasno pa si privošči tudi kakšno žuželko ali drugega členonožca.

Kot je za ptice značilno, je tudi pri tej vrsti izražena spolna dvoličnost, in sicer je samec barvit in na daleč opazen, medtem ko je samica skromneje opravljena, da se z varovalno barvo in vzorcem perja lažje skriva pred plenilci.

B _ _ _ ¹¹ ¹⁴ ¹⁶ je naš največji orel, v celoti bela repna peresa pa so značilna le za odrasle osebkke. Pri nas je redek gnezdilec, ki gnezdi le v vzhodnem in južnem delu Slovenije.

V glavnem se hrani z ribami, vodnimi pticami in manjšimi sesalci, trde zime pri nas pa preživi tudi s pomočjo mrhovine. Glede na vrsto prehrane ni presenetljivo, da si gnezdo vedno naredi na drevju v bližini vodnih teles.

Med gnezdenjem zahteva mir, zato človekove dejavnosti, kot sta gozdarjenje in fotografiranje v tem času, pomenijo največjo grožnjo tej veličastni ptici, ki lahko zaradi motenj gnezdo celo zapusti.

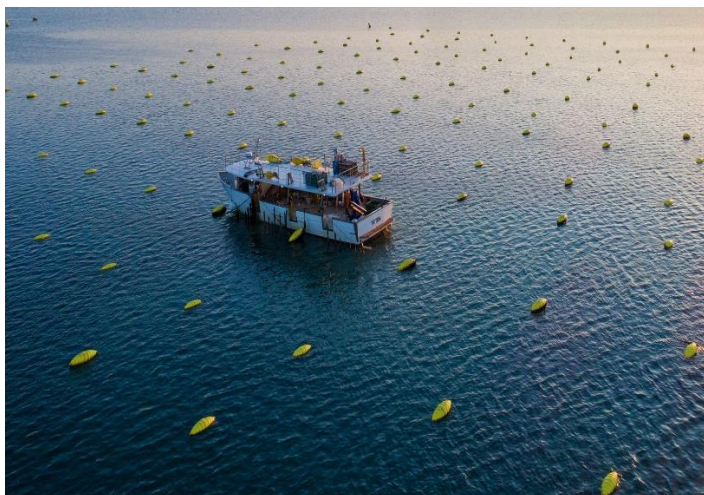
GESLO:

1	2	M	4	5	6	7	8	9		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

KRAJINSKI PARK DEBELI RTIČ

SREDOZEMSKI VRANJEK

Sredozemski vranjek je vrsta morske ptice, ki jo varujemo na evropski ravni. V Sloveniji se pojavlja predvsem poleti in jeseni, ko konča z gnezditvijo na obalah Hrvaške, Italije, Grčije in Francije. Opazujemo ga lahko v Krajinskem parku Debeli rtič in drugih slovenskih morskih zavarovanih območjih, kjer prenočuje v večjih skupinah.

Kako se imenujejo območja, kjer vranjeki nemoteno prenočujejo? Reši spodnji kviz in iz črk pred pravnimi odgovori sestavi geslo te naloge.

V pomoč naj ti bo video:

<https://simarine-natura.ptice.si>

1. Na kateri sliki je sredozemski vranjek:

N) Foto: Jani Turk

R) Foto: Morigenos

Č) Foto: Sara Cernich

2. S čim se sredozemski vranjeki prehranjujejo?

B) z raki

E) z ribami

U) z algami

Namig: 2:15 naprej

3. Katera vrsta NI morska vrsta ptice?

I) kos

S) galeb

V) čigra

4. Koliko sredozemskih vranjekov prenočuje v slovenskem morju?

K) 2.000

M) 100.000

Z) 200

Namig: 3:51 naprej

5. Naštej obmorske kraje v Sloveniji, v katerih prenočujejo vranjeki.

Š) Sečovlje, Strunjan in Debeli rtič

P) Izola, Koper in Piran

Ž) Portorož, Žusterna in Lucija

Namig: 5:03 naprej

6. Sredozemskega vranjeka ogroža:

A) mali priobalni ribolov

D) nižanje temperature morja

O) onesnaževanje morja

Namig: 9:50 naprej

GESLO

Š	4	6	L	J	1	3	5	Č	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Na skrajnem severovzhodu Slovenije, na tromeji Slovenije, Avstrije in Madžarske, leži gričevnat svet, ki je od leta 2003 zavarovan kot Krajinski park Goričko. Zavarovano območje narave Krajinskega parka Goričko odlikuje velika raznolikost **ekosistemov**¹, ki se v obliki **mozaika**² izmenjujejo na majhnih površinah.

Slika 1: Takšna razdrobljenost je temelj **pestrosti živih bitij**³, ki jih naseljujejo. Med njimi so tudi ptice.

Slika 2: V krajini, kjer so življenjska okolja večja in se v njih izmenjuje majhno število različnih ekosistemov, živi veliko manj vrst živali in rastlin kot v krajini z manjšimi in raznovrstnimi ekosistemi.

¹ **Ekosistem** tvorijo živi (živali, rastline, mikroorganizmi) in neživi (voda, zrak, kamnine, prst) dejavniki okolja.

² **Mozaik** je končna podoba likovnega dela ali videz krajine in je sestavljen iz številnih različnih manjših delčkov.

³ **Pestrost živih bitij** ali biodiverziteteta je številčnost različnih vrst organizmov, ki živijo v določenem ekosistemu.

Pestrost ekosistemov in živih bitij se odraža tudi v pernatem svetu. Na Goričkem živi kar 110 prostoživečih vrst ptic. Kratek film ponuja pogled od blizu v življenje nekaterih najbolj ogroženih vrst in odkriva marsikatero zanimivost.

Film najdeš na povezavi <https://www.youtube.com/watch?v=eVGIsNIHBPO>

Pozorno si ga oglej in odgovori na zastavljena vprašanja na naslednji strani. Črke pred pravilnimi odgovori ti bodo razkrile, kako domačini na Goričkem pravijo majhni sovici, ki ne tehta več kot tablica čokolade in se vsako leto poda na več tisoč kilometrov dolgo pot v Podсахarsko Afriko, kjer preživi zimske mesece. Na Goričko se vsako leto vrne spomladi. Spoznavanju te sovice je namenjena tudi tematska pot v kraju Nuskova. Opis poti najdeš [tukaj](#).

Na Goričkem tej izjemni sovici pravimo

1	2	3

1. Katera življenjska okolja na Goričkem so dom pticam? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom in jo vpiši v tabelo na prvi strani pri številki 1.
A njiva, visokodebelni sadovnjak, kal, travnik
Č mejica, visokodebelni sadovnjak, mlaka, travnik
U njiva, visokodebelni sadovnjak, barje, travnik
2. Katera od naštetih povezav: *vrsta ptice – mesto gnezdenja* je pravilna? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom in jo vpiši v tabelo na prvi strani pri številki 2.
U smrdokavra – visokodebelni sadovnjak
V hribski škrjanec – gnezdilnica na drevesu
Z bela štorklja – travnik
3. Katere od ptic na spodnjih fotografijah v filmu nisi opazil? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom in jo vpiši v tabelo na prvi strani pri številki 3.

Če si nalogo uspešno rešil, poznaš domače ime ptice z latinskim imenom *Otus scops*, ki jo v Sloveniji poznamo pod imenom veliki skovik. Med zgornjimi fotografijami jo najdeš pod črko S.

Za **dodatno nalogo** prebrskaj med opisi ptic na spletni strani Krajinskega parka Goričko in pod spodnje fotografije zapiši imena ptic.

Vodne ptice v Krajinskem parku Goričko
<https://www.park-goricko.org/go/952/Vodne-ptice>

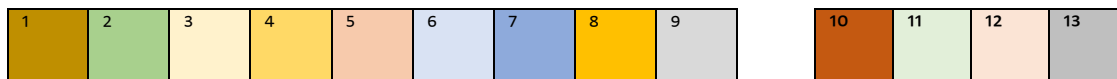

Ptice kulturne krajine na Goričkem
<https://www.park-goricko.org/go/954/Ptice-kulturne-krajine>

GESLO:

Le redke ptice zmorejo leteti tako visoko kot on, zato je

Rad ima prostranost in svobodo, kar je tudi sinonim za številne navdihujoče zgodbe in misli o svobodi in pogumu. Ena izmed njih pravi:

»DVIGNI SE OD TAL IN POLETI!«

Naj velja to tudi zate.

SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije
www.naravniparkislovenije.si

PERNATI SVET PTIC

Čestitamo, uspelo vam je! Rešili ste vse naloge prvega sklopa. S tem ste dobili pet gesel, ki jih vnesite v spodnje kvadratke in sestavite končno geslo prvega sklopa.

GESLA PRVEGA SKLOPA

Triglavski narodni park

				A											B				
H	1	2	3	4	1	1	5	6	7	8	9	6	3	H	4	1	10	9	H
2	7	6	9	4	11	7	12	3	12	2	3	13	14	3	H	15	16	17	

Notranjski regijski park

									D	Č									
1	2	M	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	

Krajski park Debeli rtič

Š	4	6	L	J	1	3	5	Č	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Krajski park Goričko

1	2	3
---	---	---

Krajski park Logarska dolina

Le redke ptice zmorejo leteti tako visoko kot on, zato je

1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	11	12	13
1		2	3	4	5		6	7	8	9			

KONČNO GESLO PRVEGA SKLOPA

Prepiši črke iz zgornjih gesel pod označenimi črkami in dobil boš končno geslo prvega sklopa.

A	B	C	Č	D

